

VALECH KOMİSYONU

TESPİTLER

Sonuçlar

- İşkence ve göz altı Devlet yetkililerince siyasi kontrol araçları olarak kullanılmış, baskıcı tutumu koruyan kararname ve kanunlarla sürdürülmüş ve yargı tarafından da üstü kapalı biçimde desteklenmiştir. Silahlı Kuvvetler ve paramiliter polis teşkilatı mensuplarının yaptığı işkenceler ulusal boyutta genelleşmiş bir uygulamaydı.
- Valech Komisyonu'nun ilk raporu 35.868 kişinin tanıklıkları baz alınarak hazırlandı. Bunlardan 27.255'inin doğruluğu kabul edildi. Tamamlayıcı rapor da 1.204 ek vakayı içeriyordu.
- Göz önüne alınan vakalarda belgelenmiş kötü muamelelerin yaklaşık üçte ikisi 1973 yılında gerçekleşmişti.

Öneriler

- Komisyon, askerî rejim süresince uygulanan göz altı ve işkencelerin belirlenebilen kurbanlarına tazminat verilmesini önerdi.
- Bireysel maddi tazminatlar, emeklilik, eğitim ve sağlık ödemelerinin yanı sıra kolektif sembolik düzenlemeler yapılması da önerildi.

Takip Eden Gelişmeler

Reformlar

- 12 Ağustos 2003'te, Devlet Başkanı Ricardo Lagos işkence ve diğer kötü muamelelerin varlığını kabul etti, kurbanlar ve ailelerinden Devlet adına resmen özür diledi.
- Şili ordusu, Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu'nun 1991'deki nihai raporunu hararetle bir biçimde redderken, Valech Komisyonu'nun vardığı sonuçların açıklanmasının ardından farklı tepki gösterdi. Bu kez yeni askerî yönetim, geçmişte kendi kurumları tarafından işlenmiş suçlarla arasına aktif şekilde mesafe koymaya çalıştı.

VALECH KOMİSYONU

TESPİTLER

Davalar

- Henüz herhangi bir mahkeme gerçekleşmemiş olsa da, komisyon tarafından toplanan tanıklıklar gizli olarak sınıflandırıldı. Potansiyel delil oluşturan tanıklıklar hariç hepsi 50 yıl aynı şekilde saklanacak.

Tazminatlar

- Şili hükümeti 2005 yılında 28.459 kayıtlı kurban veya ailelerine hayat boyu devlet ödeneği (yaklaşık aylık 200 dolar) ve parasız eğitim, barınma ve sağlık hizmeti sağlanmasını kararlaştırdı.
- Aralık 2009'da değişiklik yapılan 19.992 sayılı kanun, tazminat ödemelerinin şekillerini ve bunlardan yararlanabileceklerin özelliklerini ayrıntılı olarak anlatmaktadır.
- 24 Kasım 2009'da Şili Kongresi, İnsan Hakları Enstitüsü'nün kurulmasını öngören 20.405 sayılı Kanun'u kabul etti. Bu kanunla eski Devlet Başkanı Michelle Bachelet'e, göz altında kayıplar ve yargısız infazların yanı sıra siyasi tutsakların ve işkence kurbanlarının belirlenmesi için bir danışma komisyonu oluşturma görevi verildi (Comisión Asesora para la calificación de Detenidos Desaparecidos, Ejecutados Políticos y Víctimas de Prisión Política y Tortura). Birimin, Valech komisyonu ve önceki Rettig komisyonunun çalışmalarını baz alarak yaklaşık 4.000 yeni vakayı ve yanı sıra adli soruşturmaların sonucunda ortaya çıkacak yeni vakaları tazminat açısından incelemek için altı ayı vardı. "Valech" komisyonundaki üyelerden oluşan bu takip mekanizmasının başkanlığını Katolik Kilisesi lideri Valech yapacaktı. Hafıza ve İnsan Hakları Müzesi Ocak 2010'da Santiago'da açıldı.

Özel Notlar

- Kurbanlar ve insan hakları örgütleri Valech Komisyonu'nun tanıklıkları kısa bir dönem içinde toplamasını eleştirdiler.